

CARTEA II.

*De la Petru regele Bulgariloră și allă Româniloră
pîno pre timpulă espedițiuniloră Crucêseriloră*

I.

Niceforu II. Comitopuli.

Côtră anulă Romei 1702 (p. Chr. 949) murî Soltană ducele Unguriloră, în loculă căruia urmâ fiiu-seu Toxă. Suptă domnia acestuia Unguriă încurseră de dône orî pîno la Constantinopoli, și causeră multe și mari stricățiuni, înse ei fură bătuti de cōtră duciă Pitu și Mariană Argyră în anulă R. 1712 (p. Chr. 959). Totă în acestă annă murî Constantină Porfirogenitulă, lăssândă de successoriă pre fiiu-seu Romană II pre care încă mai înainte lă făcuse Augustă. Dară acestă imperatoriă flaccă încoronă pre fiiu-seu Basiliă II, încredințiă frêncle guvernului lui Josefă Bringa și ellă se dede escesseloră și beuterei. — Petru regele Româniloră și allă Bulgariloră murî la anulă R. 1716 (p. Chr. 963). Davide, Moise, Aron și Samuele, fii ună comite romănă (Comitopuli) cu fôrte mare autoritate, se făcură domni preste țerrile din drépta Dunării. Totă în acellă annă murî și Romană II (în 15 Marță), în etate de 24 anni. Armata prochiămă imperatoriă pre Niceforă Foca, care se căsătorî cu Teofanina veduva lui Romană și muma copillului Basiliă II, și se bătă cu successă bună încontra Arabiloră. — Bizantiniă auidindă de mórtea lui Petru și de scullarea Comito-

puliloră, trămiseră currîndu de la Constantinopoli pre Borise și pre Romanu fiu repăusatului Petru (cari eră acollo ostatic, de la mórtea mumei lorü Mariei), ca se coprindă tronulü. La anulü R. 1720 (p. Chr. 967), Niceforü scrisse lui Borise, ca se appere Dunăria, și se nu lasse pre Unguri se trecă acestü rîu și se încurgă în ținutulü imperiului. Borise nu ascultă; atunci Niceforü trămise la Svatoslavü ducele Rusșilorü de la Dunapru, și i învită asupra Ungurilorü, cari venindü predară țerrile de la Dunăriă, și prinseră pre Borise și pre Romanü. — In celle din urmă ñille (11 Decembre) alle annului R. 1722 (p. Chr. 969) se uccise Niceforü de cötră veru-seu Joanne Zemisca, care occupă tronulü în loculü lui.

II.

Joanne Zemisca. Rusiü în Moesia.

Joanne Zemisca provocă pre Rusși se éssă din Moesia și se se întórcă preste Dunăriă, și vedîndü că acestia nu vorü se asculte, chiämă ostile de la resăritü și redică armele asupra lorü. Rusși se uniră cu Bulgariü și chiămară pre Pacinați și pre Unguri într'adjutoriü, și formară o putere de 303,000 de armați, cu acésta trecură Emulü, predară Tracia și se asșediară lóngă Adrianopoli. Imperătoriulü trămise încontra lorü pre Barda Sclerü, care se bätü cu bunü successü încontra lorü, înse o rescöllă causată prin Barda, fiulü lui Foca, constrînse pre Sclerü a lăssă pre Rusși și a și întórece armele asupra insurgințilorü. Trei anni de ñille predară barbariü țerrile de

la Dunăria, în fine Joanne Zemisca vedându-și tronul assecurat, plecâ în persoană cu 8000 de pedetri și cu 4000 de căllari, și trecându Emulă cu mer-sură repede, puse în confusiune pre inimici, și veni la Marcianopoli, care cetate o luâ fôră multă nevoiă, prinse mulțime de ómenî, și cu acestia dimpreună și pre regele Borise. De aci purcesse spre Durostoră, unde se află Svatoslavă cu Rusșii, și împressurâ cetatea în cursă de 65 de zile. În fine Svatoslavă perdîndă speranția de a se mai puté apperă, se sup-puse cu condițiunea de a i se concede trecere libe-ră cu Rusșii sei în patria sa, prin ținutul Pacina-țiloră. Cererea acésta se primî din partea impera-toriului, înse Pacinații nu permiseră ca Rusșii cari au făcută pace fôră scirea și voia loră, se trecă prin ținuturile loră. Decî Rusșii se îmbărcară și plecară pre mare cōtră gura Dunaprului, Pacinații le puseră cursă cândă se întorcea a casă, și tăiară pre Rusși, împreună cu ducele loră Svatoslavă. Cândă impe-rătoriulă împressurâ Durostorulă, veniră la dînsulă deputați de la Constanția (sau Dafne, la gura Arge-siului), și de la alte cetăți de preste Dunăria, cerên-du-și iertățiune pentru redicarea armeloră, și suppu-nându-se împreună cu cetățile loră; imperătoriulă i primî cu umanitate, și trâmise delegați cari se iee cetățile, și președie militare cari se le țină*). Cu mo-dulă acesta, Români cu cetățile loră din Dacia au-strale, veniră éráși în legătură cu imperiulă. a. R. 1725 (p. Chr. 97-). În acestă annă murî și Toxă ducele Unguriloră, în allă căruia locă se puse Geisa, tatală lui Voică sau Stefană.

*) Georgius Cedrenus ad annum 2. Imp. Jaannis Zemiscæ.

III.

*Samuele regele Românilor și alii
Bulgarilor.*

În 10 Ianuariu a. R. 1729 (p. Chr. 976) muri Joanne Zemisca, și Basiliu II, fiul lui Romanu II, care se încoronase încă de tată-seu, se sui pre tron și luă în mână frânele guvernului. Români împreună cu Bulgarii îndată redicară armele suptu conducerea fraților Davide, Moise, Aron și Samuele (Comitopuli). Bizantini auzind de acésta, éráși dimiseră pre Borise și pre Romanu fii lui Petru, înse cellu dintâiu perî trecându printr'o pădure, érá cellu din urmă scăpă cu vieția și se întorse la Constantinopoli. Dară și dintre Comitopuli Davide muri preste puține zile, Moise pică lovit de o pétră cându bătea cetatea Serra; Arone fiindu suspectu că ține cu Bizantinii, se ucise de Samuele; numai Joanne fiul lui Arone se mântui prin ajutoriul lui Romanu fiul lui Samuele. Cu modul acesta regatul bulgaro-român veni éráși în mânele unui singuru domnitori. Samuele nu numai că coprinse tóte țerrile de la Dunăria, ci trecu și Emul, și predă Tracia, Macedonia, Tessalia, Grecia și Peloponesul, ocupă multe cetăți, dintre cari cea mai de frunte era Larissa, pre ai căreia locuitori cu tóte familiile lor, i trecu în Moesia, și formă dintr'inșii un corp de miliția, cu care se servi apoi încontra imperiului. Basiliu nu i se putu oppune cu armele, fiindu ocupat cu Barda Scler, care se revoltase încontra lui, pîno cându acesta după trei ani de zile fu învins și constrîns a fugi la Chosroe. Atunci Basiliu adunându tóte ostile selle, în anul R. 1734 (p. Chr. 981) purces-

se pre vallea rîului Ebru prin ținutul muntelui Rodope, lăssâ pre magistrul Leone Melissenu ca se custodescă strîmtorile, érá ellü trecù pîno la Sardica. Aflându-se acolo, Stefanü domesticulü scólelorü accusâ pre Leone Melissenu, și înșellâ pre Basiliü de se întórse cu tótã armata sa la Constantinopoli. Atunci Samuele se luâ dupã dînsulü, și lü frecâ fórte urrîtü, prinse tóte sarcinele, pîno și stematele imperiali. Basiliü de a biã scâpâ la Filippopoli. La anulü R. 1740 (p. Chr. 987) se scullâ Barda Foca asupra imperatoriului Basiliü, și lü încurcâ doi annî de dille; în fine murindü acesta, Basiliü plecâ éráși încontra lui Samuele, și mergëndü pîno la Tessalonica; lăssâ acolo pre magistrulü Gregoriü Taronitulü ca se impedece încursiunile lui Samuele, érá ellü se întórse și se dusse în Iberia, care o și coprinse la anulü R. 1743 (p. Chr. 990).

IV.

Samuele în lupta cu Basiliu II.

Samuele dupã unü repausü de cinci annî de dille determinâ se iee Tessalonica, și împărțindu-și ostile, commândâ la o micã parte dintr'însele se încurgã pîno la numita cetate, magistrulü Gregoriü Taronitulü auđindü de venirea lui Samuele, trãmise pre fiu-seu Asotü ca se se înformeđie despre mulțimea inimicilorü. Acesta întelnindü corpulü cellü micü care mergea înainte, începü a lü attacă, și căđü în cursă. Gregoriü primindü scire de acéstã întîmplare, operâ se vinã într'adjutoriü fiului seu, înse și ellü fu

încungiurată de armata lui Samuele, și după o ap-
 perare curagiosă cădă suptă loviturile inamicilor.
 În locul acestuia, imperatoriul Basiliu trâmise pre
 Niceforu Uranu care trecendă prin Tessalia veni la
 râul Sperchiu, unde întempinâ pre Samuele cellu
 ce devăstasse totă Grecia, și acumu se întorcea în-
 apoi, și surprindendă noptea pre inimiçi, tăiâ mare mul-
 țime dintre dânșii. Samuele de abiâ scâpâ cu fiu-
 seu Romanu prin muntele Pindă. Intorcenduse a
 casă, Samuele demise din prinsore pre Asotu Ta-
 ronitulă, îi dede de soçiă pre fiă-sa, și lă făcū pre-
 fectū Durraciului. Inse acesta fugi de acollo la Con-
 stantinopoli împreună cu consórtea sa. După patru
 anni de dille Samuele perdū Marcianopolia, Berréa,
 și Servia (cetatea). — În annulă R. 1754 (p. Chr.
 1001) imperatoriul Basiliu impressurâ Vidinulă (ve-
 chia Bononiă), și după o batere de optū luni de dille
 illū luâ cu puterea, înse pîno cândū ellū petrecea
 dinaintea acestei cetăți, Samuele încurse în Tracia și
 predâ Adrianopolia în dîna de sântă-Măriă. Impe-
 ratoriul Basiliu întări Vidinulă, și plecâ se se în-
 tórceă la Constantinopoli, pre calle bătū și suppose
 tôte cetățile, apoi venindū la Scupi auđi că Samuele
 este dincollo de râul Assiū, care se versasse și eră
 anevoiă de trecutū; ellū trecū preste asteptate prin
 unū vadū puçină cunoscutū. Samuele și armata lui
 se speriâ și luâ fupa, și lăssâ tôte sarcinele în mâ-
 nile Bizantinilor. Romanu fiulū lui Petru regelui,
 și frate-seu Borise, acumū prefecti ai cetății Scupi,
 dederă și cetatea, și se supuseră lui Basiliu, care i
 numi patricii, și i puse prefecti Avodului.

V.

Optumu ducele Muresianei.

La Dunăria de mijlocă Geisa ducele Ungurilor, generele lui Giula, îndemnată de Sarolta muieră sa, primi religiunea creștină (după ritulă oriental);  ră la anulă R. 1750 (p. Chr. 997) muri și lăssă de successori  pre fiu-seu Voic . Acesta băt  pre Cupa ducele Simegiei, care voi  se se c sător c  cu veduva lui Geisa, din a d oa cunună;  ră la anulă R. 1753 (p. Chr. 1000) din ordinea ponteficelui roman  Silvestru II, se coronă rege suptă numele de Stefan  I și cu titlul  prim  și ritul  occidental. După ac sta se puse cu tótă puterea se baptez  pre Unguri, și se   suppun  bisericei romane. Giula cell  t ner  fiul  lui Ciubor , nepotul  lui Giula cell  betr n , nu se  nduplec  a prim  ritul  occidental, din care causă Stefan  (nepotul  seu) redic  armele asupra lui, și b t ndu-l  îl   prinse și l  aruncă la închisóre, unde remase acesta p no la m rte; apoi b t  și uccise pre Kean , altă duce all  p rșilor  munt se, și în locul  lui asședi  pre un  cons ngen  all  seu, a nume Soltan ; ass mine st nse și pre Optum , str nepotul  lui Claudi . Acest  duce putinte domni  preste ținutul  dintre Crișii, Tissa și Dun ri , poss dea mari averi, curșii, vite, ca , un  numer   nsemnat  de nobili și de militari, cu care despect , și autoritatea regelui Stefan ; ell  puse tribut  pre sarea ce se ducea pre Mureșii din Transilvania pentru regele Ungurilor. Optum  se baptezasse în Vidin  dup  ritul  oriental, și ședea în

cetatea Mureșiana; cu binețicerea episcopilorū grec constuise în cetatea Mureșiana unū monasteriū închinatū sântului Joanne Băptezătoriulū, și puse într'însulū unū egumenū și căllugări de ritulū grecū. Optumū avea unū officiariū fôrte stimatū de dînsulū, anume Cinade. Acesta fu accusatū la dînsulū cu o crime fôrte grea, pentru care voià se lă pèrdă. Dară Cinade înțellesse cugetulū domnului seū, și fugi la Stefanū. Regele aflândū de la dînsulū tôte secretele lui Optumū, îllū băpteză (după ritulū occidental), și lū puse căpitanū preste unū còrpū de nobili și de militari, și lū trâmise asupra lui Optumū. Trecèndū Cinade cu Unguriū preste rîulū Tissa, începù bătălia, care ținū pîno la médiă-dî, în fine óstea unгурéscă luâ fuga, și se retrasse la Canișia; nóptea după unū visū estraordinariū se scullă. Cinade și attăcâ pre neasteptate castrele lui Optumū, miliția acestuia veni în confusiune, în măcellulū ce se făcù căđū și ducele Optumū. Regele Stefanū dreptū recompensă dede lui Cinade tôte averile lui Optumū, și pre dînsulū numi comite preste țerra rivalului seū, érá cetății Mureșiana îi puse numele Cinadina. *)

VI.

Mortea regelui Samuele,

Imperatorinlū Basiliū II își propuse se bată pre Samuele și se desființiede regatulū bulgaro-românū din drépta Dunării. In anulū R. 1766 (p. Chr. 1013) strîngèndu-și tôte ostile purcesse spre munții Emului,

*) Acta S. Gerhardi Eppi Chanadiensis. Veđi Magazinū istoricū Tomū V. pag. 220 seqq.

cu scopu de a trece în Moesia, înse Samuele auzindu de venirea lui, puse de închiseră strîmtorile de la Cimba, Longulă, și Clendiū, pre unde sciea că intră de ordinariū ostile bizantine, și cându se apropiară acestea, dede asupra lorū din locurile superiori, și le bătū fôrte urrîtū. Dară Niceforū Sifia prefectulū Filippopolii despărți corpulū seū de allū imperatoriului, și încungiurâ muntele cellū înaltū care se numesce Balatista, și în 29 Juliū, attacă de la spate pre Bulgari pre neasteptate. Acestia se speriară și luară fuga; imperatoriulū stricândū bari-catele properâ după dînșii, uccise unū numerū însemnatū, înse prinse și mai mulți. Samuele scăpâ numai cu anevoiă prin adjutoriulū fiului seū, care se arruncâ înaintea imperialilorū, oppri pre persecutori, și punëndū pre tată seū pre callū, illū dusse în castellulū Prilapū. Imperatoriulū cellū înverșionatū scosse ochii Bulgarilorū cellorū ce cădusseră în prinsóre, (cari se dîcū a fi fostū la 15,000), lăssândū din fiă-care centuriă câte unulū cu unū ohîū ca se conducă pre cei orbiți, și așîa i trâmise la Samuele. Cândū Samuele i vedū în acéstă stare deplorabile, ammeti de supperare și cădū giosū; după ce se udă cu apă de cōtră comiții sei, își veni érăși în fire, și cerū apă rece de beutū, din care beutură căpetă cardiagnă și muri după dōue dille. Finindu-se cu modulū acesta regele Samuele, se puse în loculū lui fiu-seu Romanū, (15 Septembre) care eră și mai tare de câtū tată-seu, înse cu mai pučină întellepțiune.

Morțea regelui Romanu.

Cu începutul primăverii anului R. 1767. (p. Chr. 1014), imperătoriułă Basiliu II purcesse  rași assupra Bulgarilor, și venind  pino la Vidin  lu  cetatea, și pre locuitorii str pl nt  in Voleriu. De acolo se  ntorsee la Tessalonica, unde veni Romanu Chirotmetu tr missu din partea regelui Romanu cu propuneri de pace. Basiliu lu  acestea de stragem , și tr mise  ste in ținutul Moglenilor, mai pre urm  plec  și ellu in persónă, lu  cetatea Noția, prinse pre Domițianu Caucanu consiliariułă lui Romanu, și pre Eliția domnulu Moglenilor cu mai mulți nobili și militari, strămută pre cei buni de a purt  arme in Asprocania,  r  pre ceilalți i despoi  de averi și arse cetatea Noția. A cincia  i după ac sta veni Romanu Chirotmetu cu servii lui Joanne fiulu lui Arone la imperatoriul , adduc ndu o scrisore din partea lui Joanne, prin care  nseriinția pre imperatoriul  că ellu a stinsu vieția lui Romanu și a luat  însuși domnia Bulgariei, promitt ndu credinția și suppunere imperatoriului. După ce Basiliu lesse scrisorea, respunse printr'o diplomă sigillat  cu bull  de aur . Preste puține  ille se  ntorsee Chirotmetu cu documente de suppunere din partea lui Joanne și a domnilor  Bulgariei. Dar  suspiciosul  imperatoriu ne ncredindu-se acestora, purcesse de nouu in Bulgaria, și pred ndu c mpurile Pelagoniei, prinse mulține de Bulgari cărora le sc sse ochii, apoi merg ndu pino la Achirda unde  r  scaunul  regilor  bulgaro-

română, luă cetatea. De acolo și propuse se mergea la Durraçiu care cetate era împresurată de Joanne Arone, înse auzind că ducii sei: Georgiu Gonițiatu, și Oreste protospătarul s'au tăiat de Ivațiu ducele cellu famosă allu Bulgarilor, în șesurile Pelagoniei, lăssă această interprimere și se întorse în Pelagonia, și după ce fugări pre Ivațiu, veni la Tessalonica și apoi la Mosinopoli, de acolo trâmise osti de luară mai multe cetăți de alle Moesiei.

VIII.

Joanne Arone.

În anul următoriu (R. 1768; p. Chr 1015) Basiliu II esșind din Constantinopoli merse la Sardica, și împresurându fortăreția Penipone, o bătă în cursu de 88 de zile, și vedind că nu o pôte lua se dusse la Mosinopoli. Primăvera érași învase Bulgaria, și după mai multe devastătiuni făcute în Pelagonia, merse pîno la Castoria, unde încercă în deșertu se iee cetatea, și se întorse înapoi, primindu scire și de la Ziziciu prefectul Durostorului, că Craca a strinsu forte mare oste, și s'a unită cu Joanne Arone, și a chîămatu într'adjutoriă și pre Pacinați, cu scopu de a irrumpe în ținuturile imperiului. Basiliu supperatū de aceste sciri triste, arse Bosograda, întări Berăa, și rase castellele dimpregiurulu Moliscului. Aci i veni altă scire că Craca n'a căpetatū adjutoriū de la Pacinați, și că cu modulū acesta irrupționea s'a impededatū. După această, Basiliu II și întorse armele asupra lui Joanne Arone, și trâmise înainte pre Constantinū Diogene cu corpulū ostilorū de la ap-

pusă, care era pre aci se cadă în cursele lui Joanne. Imperatoriul auzindă acesta, merse însuși, de se puse în capul ostilor, strigându: cine e militarul, vina după mine. Armata lui Joanne, vedindă audacia imperatoriului se turbură, și strigându: vedeți pre Cesare! luă fuga dimpreună cu Joanne. Diogene capetă curagiū și începū a persecutā pre inimizii, și prinse la 200 de calari loricati cu ferrū, multime de cai, și tōte sarcinele lui Joanne, dimpreună cu verulū acestuia. Imperatoriul după acestā victoriā se întorșe la Bodena, și de acollo la Constantinopoli, în 9 Januariū, a. R. 1770 (p. Chr. 1017).

Joanne Arone

IX.

In anulul unisecim (R. 1768; p. Chr 1015)
Desînținarea regatului bulgaro-romānu.

Joanne Aron scāpandū de acestū periclu, se duse apoi de bātū Durraçialū, darā abia începū operatiunile și se ucise de unū necunoscutū, după ce a domnitū 2 anni și 5 luni. Primindū imperatoriulū acestā scire de la prefectulū Durraçialulū Niceforū Pogonitu, plecā îndată de la Constantinopoli, și cândū adjunse la Adrianopoli, fu întâmpinatū de fratele și de fiululū lui Craça cari veniā se se închinē lui cu 36 de cetati. Basiliū primi cu onōre pre nunții, apoi trecū la Mosinopoli, unde veniā deputati din Pelagonia, din Moliscū și din Lipeniū; spre a suppunē imperatoriulū cetati lorū. De acollo Basiliū se duse la Serra unde primi pre Craça și pre Dragomusū, și i facū pre amindoi patricii. Mergendū apoi la Strumniā primi pre Davide arhiepiscopulū, și pre Bog-

dană domnului cetățitorilor celor din întru, căruia asemene i dade titlul de patriciu. Apoi trecându prin Scopia purcesse la Achrida capitala regatului bulgaro-român și reședința regilor, unde află tesau-rele regali, summe de bani, corone cu petri prețioase, vestiminte întraurite, și 100 de centenarie de aur. Lăsându în cetate prefectul pre patriciul Eustațiu Dafnomelū, cu unū președiu militariū, esși în castre și primī pre Maria veduva lui Joanne Arone cu trei fii și șesse fiie, împreună cu unū fiū natural allū lui Samuele, și cu 5 fi și 2 fiie ale lui Romanū. — Mai avea Maria încă trei fil cari fugisseră în munții Craunici. Acestia după o împresurare îndelungată ne mai putându-se ține, cerură securitate de la imperatorulū, promittendū că se vorū supune și ei, și venindū în Diavoli se închinară lui. Cellū mai mare frate, Prusianū, se onorā cu titlul de magistra, erā cellaltī doi se făcūră patricii, Maria muma lorū căpetā titlul de zostā.

Cu modul acesta Basiliū II desființā regatulū bulgaro-român, și întinse marginile imperiului bizantinū pīno la Dunăria și la marea adriatică, cumū fusse înainte de venirea Bulgarilorū. Ellū și meritā numele de Bulgarotonū (esterminătorū allū Bulgarilorū) și lāsă cu testamentu, ca de s'arū scullā cândū-va Romāni se luereșie cu dīnsil, cumū a lucrātū ellū cu Bulgariū, a. R. 1772 (p. Chr. 1019). Basiliū Bulgarotonulū murī la anulū R. 1779 (p. Chr. 1026) și lāsă tronulū bizantinū lui Constantinū VIII.

La Dunăria țerile supuse se asăpīră de guvernatori și se prebata de strāni. Tōte aceste case contribuī la resclăres locitorilor.

Pacinații devastădă terrile.

Pacinații din stânga Dunării ne mai vedîndu-se împedecați de armele Bulgarilor și alle Românilor trecură Dunăria și causeră mari devastațiuni. Spre înfrînarea acestora Constantin VIII numi duce preste Moesia și țerrile vecine pre Constantin Diogene prefectul Sirmiului, care bătîndu-se de mai multe ori cu Pacinații, în fine i constrînsă a se retrage preste Dunăria. Dară acestia nu se astîmperară, ci făcură dese încursiuni atătă preste munți în Dacia superioare, câtă și preste Dunăria în ținutul imperiului, și causeră multe calamități Românilor. In anul R. 1789 (p. Chr. 1036) trecură de trei ori Dunăria, devastară ținutul, ucisera mulțime de ómeni foră distincțiune de sessă și de etate, și prinseră cincă duci imperiali: pre Joanne Dermocaită, Barda Peșiu, Leone Calcotuba, Constantinu Pterotu, și pre Michaelē Strabotricariu.

In Ungaria muri Stefană I la anul R. 1791 (p. Chr. 1038), și în locul lui se făcà rege Petru Alemanul prin intrigile reginei veduve Gisellei, cellei din familia Burgundilor.

La Constantinopoli membrii de familiă regale cari se suppuseră imperiului în anni trecuți fură maltractați din diverse prepusuri. Prusiană accusată că ar avé de scopă se usurpe tronul fu arruncată într'ună monasteriu, apoi orbită, și mai în urmă călugărită. Mumă sa Maria se essiliă din Constantinopoli. La Dunăria țerrile suppusă se assupriră de guvernatori și se predară de străini. Tóte aceste cause contribuiră la rescullarea locuitorilor.

XI.

Delleanu se prochiama rege.

În anul Romei 1792 (p. Chr. 1039) fugind de la Constantinopoli Românul Petru Delleanu, trecu în Moesia și se duse pînă la Margu și la Singidun, și revoltă pre Români încontra imperiului bizantin. De acolo se întorse la Naissu și apoi merse la Scopia, dechiărându-se pre totindine de fiu allu lui Romanu și de nepotu allu lui Samuele. Locuitorii lă recunnoscure de rege, și începure a ucide pre toți Grecii. Prefectulu Durraçului Basiliu Sinademu strînse ostile selle asupra lui Delleanu, înse certându-se cu tribunulu Michaelu Dermocaitu, fu accusatu la imperatoriulu că âmbă se i răpescă tronulu, în urma căreia fu scossu din directoria și arruncatu la închisore. Dermocaitu care remase în locul lui, desceptă nemulțiännirea generale chiaru între ai sei, din care causă acestia lă părăssiră, și unindu-se cu locuitorii țerei redicară rege pre unu militariu, a nume Tichomeru. Auçindu Delleanu de acesta, chiâmă la sene pre Tichomeru, și unindu amêndoue ostile propuse ca acestea se recunnoscă pre unulu dintre dînșii de rege. Atunci toți strigară, că ei voiescu pre Delleanu, și ucciseră cu petri pre Tichomeru. Remânêndu acumu Delleanu singuru domnu, plecă cu armata sa spre Tessalonica încontra imperatoriului. Acesta nu cuteçiă a stă la bătăliă, cî se retrasse cōtră Constantinopoli în cea mai mare disordine, lăssându pre domesticulu Manuele Ivaçiă cu sarcinele și cu scullele imperiali ca se vină în

urma lui. — Delleanū trâmise pre Caucanū de luâ Durraçiułū, și pre Antimū de bătū pre Tebanī. Nicopolitaniū săturați de stōrcerea directorilorū imperiali, trecură de bună voia sa la Delleanū.

XII.

Alusiani

In anulū R. 1793 (p. Chr. 1040) fugi de la Constantinopoli patriciułū Alusianū, prefectulū Teodosiopoli, alū doile fiū allū lui Arone (fratele lui Samuele), și trecū la Delleanū. Acesta îndată lū primū collegū in domniā, și dāndu-i 40,000 de militari, illū tramise se bātā Tessalonica, unde comandā atunci Constantinū verulū imperatoriułū Michaelē. Adjungēndū acolo Alusianū impressurā cetatea cu fossate, și adducēndū macine bellice incepū a o bātē. După o apperare de 6 zile cetățianii făcurā o erupțiune într'o nopte, și allungarā pre impressuratori. Alusianū fugi la Delleanū. Buna înțelegere după acēsta, nu tinū multū între acēsti doi domni; ei incepurā a se suspectā unulū pre altulū. Alusianu temēndu-se ca se nū lū previnā Delleanu, invitā pre acēsta la unū ospetiū. După ce se scullarā de la mēsā puse mână pre Delleanū (care se imbetasse) și i scōsse ochiū, apoi fugi în Mosinopoli la imperatoriułū. Acesta făcū magistru pre Alusianū și lū trâmise la Constantinopoli, erā ellū trecū in Bulgaria și prinse pre Delleanu, și lū espedi la Tessalonica. De acolo mergēndū mai înainte stricā baricatele făcute de Ivația, și respī adunarea Bulgarilorū și a Romanilorū; in fine prinse și pre Ivația și se întorșe cu dinsulū la Constantinopoli. Cū modulu acēsta

terrele din drépta Dunării venira de a treia órá supu Bizantiní. a. R. 1794 (p. Chr. 1041).

XIII.

Resbellulu cu Pacinații.

La Dunăria de mijlocu Ungurii nemulțiánnindu-se cu Petru Alemanulú, care despretiándu pre acestia dedesse tóte directoriele celle mari Germanilorú și Italianilorú, se revoltará asupra lui și lú destronará, și redicará rege pre palatinulú Aba. Petru fugi în Bavaria la imperatoriulú Enrieú III, care lú primi la sene cu tótá umanitatea, ínse prin acésta înterrítá pre Ungurii asupra sa, cari predará Austria și Bavaria. Dará neci Aba nu domni mai multú de trei anni, și fu ucisú de Ungurii. Petru se restabilí prin adjutoriulú Germanilorú. In anulú R. 1800 (p. Chr. 1047) Ungurii se revoltará de nouú asupra lui, táiará pre toți directorii străini, și chiámará la tronú pre Andreiú I, care fugisse în Polonia încá pre timpulú lui Stefanú. Petru se ucise cândú erá se fuga în Austria.

La Constantinopoli dupá mórtea lui Constantinú VIII (a. R. 1781, p. Chr. 1028) prin intrigele fiilorú selle Zoe și Teodora, cari ținurá tronulú 30 de anni, se scámbará 5 imperători: Romanú III Argyrú, Michael IV Paflagone, Michael V Calafatú, Constantinú IX Monomachú, Michael VI Stratioticú.

Pre timpulú lui Constantinú IX Monomachú, pre la anulú R. 1803 (p. Chr. 1050), cândú domniá preste Pacinații Tirachú, trecú preste Dunăria ducelú Kegen cu dóue triburi de Pacinații, (în numerú de

12,000), se supuse imperiului, și se botează. De aci se repeși a dese ori asupra celloalți Pacinați din stânga Dunării, cari eră suptu Tirachū. Acesta împutâ mai a dese ori imperatoriului, pentru ce permite ca suppuși lui se prede ținuturile altora, dară necăpetându satisfaciune, trecu cu 800,000 de Pacinați preste Dunăria, și devastă țerrile imperiali. Kegen împreună cu Constantinū Arianitū, prefectulū Adrianopolii, cu Basiliū ducele Bulgariei și cu Michaele prefectulū Durostorului, aușindū că Pacinații jacu toți beți de medū, dederă preste dînșii și i desarmară, după aceea i colonisară în ținutulū Sardiceii, allū Naissului, și allū Eutiapellului. Tirachū cu 140 de inși se dusse la Constantinopoli și se botează. In anulū ce urmâ, imperatoriulū avendū resbellū cu Turcii de la resăritū, inarmâ 15,000 de Pacinați și i trâmise în Asia. Pacinații mergendū pîno la Damaritinū se întorseră la strîntórea mării, și pre la monasteriulū sântului Tarasiū trecură marea înnotându cu caii, și se dusseră în ținutulū Pacinaților. Accollo unindu-se cu ceilalți își întinseră corturile lóngă Dunăria, apoi trecură rîulū și predară Moesia, Tracia și Macedonia. Mai pre urmâ făcură pace pre 30 de anni cu imperatoriulū, și așia se finì resbellulū cu Pacinații, la anulū R. 1804 (p. Chr. 1051).

XIV.

Isaciu Comnenu imp. — Comanū.

La anulū R. 1810 (p. Chr. 1057) se sui pre tronulū bizantinū Isaciū Comnenū. Pre timpulū a-

cesta Ungurii strică ră pacea cu imperiul, și totu de o dată se scullară și Pacinații. Imperatoriul purcesse cu armata sa la Sardica unde veniră deputați de la Unguri, și încheiară pace de nouă. De acollo Isaciū plecâ încontra Pacinaților, ai căroru duci se plecară imperatoriul, afară de unul Selte, care se întări în locurile de lîngă Dunăria, și se apperă câtu-va timp, înse mai pre urmă fu constrînsu a luă fuga. — Isaciū Comnenū după doi anni de țille se lăssă de imperiū, și numi în loculū seu pre Constantinū X Duca. a. R. 1812 (p. Chr. 1059). — Totu în acestu annū se destronă Andreiū I regele Ungurilor de cōtră frate-seu Bela I. Acesta încă de abia domni 4 anni de țille, și căđîndu de pre tronulū seu cellū înaltū care și lū făcusse la Demeșiū, perl. Ungurii înalțiară în loculū lui pre Salomone fiulū lui Andreiū I, a. R. 1816 (p. Chr. 1063). Asupra lui se scullară apoi Geisa și Ladislau, fiil lui Bela I, înse mai pre urmă se împăcară și căpetară a treia parte din regatū.

Pre timpulū acesta veniră Comanii și se stabilă la Dunastru în locurile celle ocupate pîno acil de Pacinați, cu cari fiindu de unū sânge și de o limbă, se amestecară fōrte lesne. In anulū R. 1818 (p. Chr. 1065) Comanii trecură Dunăria și bătură președiele imperiali. Constantinū Duca trāmise mai ântăiū nunții de pace la dînșii, dară veđîndu că barbarii însuperbiți de mulțimea lorū, nu vorū se înțellēgă, se înarmă asupra lorū; înse cându eră se plece, veni scire că ducii s'au întorsū preste Dunăria înderetū, eră cei remași s'au uccisū de cōtră locuitorii sau au peritū de fōme și de pestilenția. — Este de

însemnată pentru istoria noastră, că de aici înainte adese ori se amestecă la autori numele Pacinaților și Comanilor cu numele Românilor.

XV.

Incursiunile Comanilor.

Constantin Duce murî la anul R. 1820 (p. Chr. 1067), lăssându trei fii: pre Michael, Andronic și Constantin, suptă tutela împărătessei Eudocia, care se marită după Roman IV Diogene, și lu făcî imperiul. Roman se destronă după 3 ani de Michael VII Parapinac.

Comanii suptă conducerea lui Osul trecu Meseșiu și înaintea cōtră Tissa, dară remănu bătuti de Salomone, Geisa și Ladislau. Acestia bată și pre Cazaru ducele Pacinaților, și coprind Singidunul (numitu Belligradu de cōtră Sclovani). Înse la anul R. 1827 (p. Chr. 1074) se cērtă ei între sene: Salomone fuge în Stira, eră Geisa se coronediă rege. Serbi se scolla asupra imperiului, dară nu se pot tîne, și sunt constrîși a se retrage în Corvația. — Vestarchulu Niceforu ducele ostiloru de la rîpa Dunării înțelegîndu-se cu Tatu, ducele Pacinaților, redicā armele și veni pîno dinaintea portilor Constantinopoli; proyocatū de imperiul se depunā arm-le, ellu ceru se i se dea în mîni Niceforu logotetulu, pestilentia imperiului, apoi vedîndu că nu i se implinesce cererea devastā Tracia și Macedonia, și trecu la Pacinati.

În anul R. 1830 (p. Chr. 1077) murî Geisa,

în allu caruia locu Ungurii allessera rege pre frate seu Ladislau. In annulu urmatoriu Michaelae VII abdică, după ce Niceforu III Botoniate se prochiă-masse imperatoriū. Suptu domnia acestuia, Comanii érași trecu Dunaria. Leone Diabatenu, prefectulu Mesembriei, face pace cu dinșii. Niceforu marita pre Sinodena fiia surorii selle, după Ladislau regele Ungurilor, înse în annulu R. 1834 (p. Chr. 1081) per-de imperiulu prin Alessiu I Comnenu, care se înal-ția în loculū lui.

Salomone, fostulu rege allu Unguriloru, după diverse încercări de a și recupera tronulu, se duce la Cutenu ducele Comaniloru și cere de la dînsulu adjutoriū, promittendu-i Trasilvania dreptu recom-pensă. Cutenu întra cu mare putere de Comani la a. R. 1849 (p. Chr. 1087) în Ungaria, înse remane batutu și se vede constrinsu a se retrage dimpreuna cu Salomone. Acesta face apoi alta încercare cu Comanii asupra imperiului, înse și cu mai puțin successu, Comanii cadu suptu sabia, Salomone abia scapă de mörte, apoi se face eremitu.

XVI.

Comanii în lupta cu Pacinatii.

Imperatoriulu Alessiu Comnenu supperatū pen-tru multe stricături făcute de Pacinatii, determină se i întrênedie, și plecă ellu însuși încontra lorū, a. R. 1841 (p. Chr. 1088) cu ôste pre uscatu, éra pre Georgiu Euforbenu illu trâmise cu flota pre mare se între pre gura Dunării. După ce adjunseră la

Durostoru, se încinse bătăliă între Pacinați și ostile imperiali. Pacinații invinseră, și încărcați de prede se întorseră preste Dunăria. Acollo veni și Tatu cu ajutoriul de la Comani, cari vedîndu prada cea mare addusă de Pacinați, cerură de la acestia se o împartă cu dînșii, din care causă se născu dispută între amêndoue gințile. Pacinații se închiseră la lacul Ozolimna (între gura Prutului și a Dunastrului), de unde Comanii nu putură se i scôtă, și așa se întorseră la casele lor. — Totu în acestu annu se scullară Comanii și asupra Ungurilor, și înaintându pîno la Tissa predară locul și asserviră ómenî, mai vêtosu fete și muierî. Ladislau i adjunse la rfulu Temișiu, și bătêndu-î cumplitu le luâ prada și liberâ pre toți prinșii, accollo cădu și Cotulcu ducele Comanilor. — Pacinații vedîndu-se mântuiți de Comani la Ozolimna, trecură érași Dunăria, și purcesseră pîno la Marcelle, unde fură întêmpinați de Sinesiù, care făcù pace cu dînșii în numele imperatoriului. Comanii se offeriră se mérgă asupra lor se i bată, înse imperatoriul nu acceptâ servițiul lor. Pacinații încă vedîndu-se securi predară țerrile de prin pregiurū încontra legaturei de pace.

La annulū R. 1843 (p. Chr. 1090) auđindū imperatoriulū Alessiù că Ţiaca Turculū va se irrumpă în țerrile de la appusū, ordinâ cesarelui Niceforū se mérgă la Enū cu legiunile de currêndū compuse, fiindū că i ordinasse mai înainte, se strîngă câtū va puté mai mulți militari, nu din cei betrâni, ci noui și nedeprinși la bătăliă, spunêndū cu de ameruntulū și genulū din care ar vol se se strîngă acestia, adecă din Bulgari, și din juniî cei dedați la păstoriă,

carî n'au locuinție stabilă, și de commune se numesc Blachi*). (Aici pentru întâia oară se arrată Româniî suptă acestu nume [Blachi] la bizantini). — Fiindă că predele și stricățiunile Pacinaților nu încetă, Alessiū éiășî redicâ armele asupra lorū, și adjungendū pîno la Costrenū, vedū că vinū și Comaniî în numerū ca la 40,000; ellū învită pre duciî lorū la sene, și după ce î trăctă fórte omenesce, le propuse se se bată cu Pacinațiî. Comaniî primiră și bătură de stînseră pre Pacinațiî. Dintre cei prinși în acea luptă sângerósă, unî se tăiară de Sinesiū fôră scirea imperatoriului, alți se colonisară la Moglena. Comaniî vedîndū fapta lui Sinesiū, și temendu-se ca nu cumă-va imperialiî se lucređie assémine și cu dînșiî, se întórseră nóptea cōtră casele lorū, (30 Aprile, a. R. 1844; p. Chr. 1091). Dară nu după multū timpū se revoltară Româniî suptă conducerea unuia, care se đicea fiū allū imperatoriului Diogene, și chiămară pre Comaniî într'adjutoriū, și cu acestia dimpreună devastară și predară Tracia. Diogene (fiulū) se prochiāmă imperatoriū, și percuse țerra în acea calitate; înse intrândū într'o cetate care ținea cu bizantiniî, se prinse și i se scōsseră ochiî. Comaniî carî scăpară viî se întórseră la locurile lorū.

La anulū R. 1849 (p. Chr. 1096) muri Ladislaū regele Ungurilorū, căruia urmă Colomanū fiulū lui Geisa.

*) Anna Comnena în Alexiade p. 228.